

Sygn. akt I C 2837/17

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 marca 2018 r.

Sąd Rejonowy w Suwałkach I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca:	SSR Agnieszka Kluczyńska
Protokolant:	stażysta Ewa Marciniak

po rozpoznaniu w dniu 28 marca 2018 r. w Suwałkach na rozprawie

sprawy z powództwa (...) S. A. w restrukturyzacji z siedzibą w B.

przeciwko P. A.

o zapłatę

I. Zasądza od pozwanego P. A. na rzecz powoda (...) S. A. w restrukturyzacji z siedzibą w B. kwotę 552,74 zł (pięćset pięćdziesiąt dwa złote 74/100) z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 3 listopada 2017 roku do dnia zapłaty;

II. Oddala powództwo w pozostałym zakresie;

III. Koszty procesu pomiędzy stronami stosunkowo rozdziela (powódka wygrała w 25,36%) i zasądza od pozwanego P. A. na rzecz powoda (...) S. A. w restrukturyzacji z siedzibą w B. kwotę 257,91zł (dwieście pięćdziesiąt siedem złotych 91/100) ;

IV. Wyrokowi w pkt I i III nadaje rygor natychmiastowej wykonalności.

SSR Agnieszka Kluczyńska

Sygn. akt: **I.C.2837/17**

UZASADNIENIE

Powódka (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B. wystąpiła w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko P. A. z pozwem o zapłatę kwoty 2179,09 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu (tj. od dnia 3 listopada 2017 roku) do dnia zapłaty.

Uzasadniając swe żądanie powódka wskazała, iż w ramach prowadzonej przez siebie działalności gospodarczej w dniu 3 stycznia 2012 roku zawarła z pozwanym umowę pożyczki, na podstawie której zobowiązał się on do zwrotu łącznej kwoty 3732,50 zł. Z uwagi na niewywiązanie się z postanowień umowy (pozwany spłacił kwotę 1951,71 zł), powódce przysługuje wierzytelność dochodzona niniejszym pozwem.

Postanowieniem z dnia 1 grudnia 2017 roku Sąd Rejonowy Lublin-Zachód w Lublinie stwierdził brak podstaw do wydania nakazu zapłaty i sprawę przekazał do Sądu Rejonowego w Suwałkach.

Pozwany P. A. nie stawiał się na rozprawę w dniu 28 marca 2017 roku, pomimo należytego zawiadomienia o jej terminie, nie zajął merytorycznego stanowiska w sprawie na piśmie, ani też nie żądał przeprowadzenia rozprawy pod jego nieobecność.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 3 stycznia 2012 roku (...) S.A. w restrukturyzacji w B. (działając wówczas pod firmą (...) S.A.), prowadząca działalność gospodarczą w zakresie udzielania pożyczek osobom fizycznym, udzieliła P. A. pożyczki w wysokości 2000zł. Zawarcie umowy nastąpiło w miejscu zamieszkania pozwanego (dowód: umowa pożyczki k. 21-24).

W umowie tej określono opłatę przygotowawczą w wysokości 200,00zł, oprocentowanie pożyczki w kwocie 221,90 zł (20% w stosunku rocznym), zaś jako łączny koszt obsługi pożyczki w domu (w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy) wskazano 1310,60 zł. P. A. zobowiązał się spłacać pożyczkę w 50 tygodniowych ratach po 74,65 zł każda. Całkowita kwota do zapłaty wyniosła 3732,50 zł (dowód: umowa pożyczki k. 21-24).

Pożyczkodawca nie dołączył do pozwu regulaminu udzielania pożyczek, choć w umowa pożyczki odsyła do jego postanowień.

(...) S.A. i P. A. zawarli w dniu 6 września 2013 roku Aneks do umowy pożyczki, w którym pożyczkobiorca zobowiązał się spłacić wynikającą z niej kwotę zadłużenia w wysokości 2068,79 zł w ratach tygodniowych po 21,00 zł, począwszy od dnia 10 września 2013 roku. Brak jednej wpłaty w wyznaczonej kwocie i terminie miał skutkować jego rozwiązaniem (dowód: Aneks k. 25). Kolejny Aneks zawarto 31 października 2014 roku, gdzie pozwany zobowiązał się do zapłaty kwoty zadłużenia w wysokości 1820,79 zł w ratach tygodniowych, począwszy od 31 października 2014 roku (dowód: aneks k. 26);

Pożyczkodawca w dniu 25 sierpnia 2017 roku wystosował do pozwanego przedsądowe wezwanie do zapłaty kwoty 2145,88 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania wezwania pod rygorem skierowania sprawy na drogę postępowania sądowego (dowód: wezwanie do zapłaty k. 32). Wezwanie to okazało się bezskuteczne (bezsporne).

W dniu 31 października 2017 roku (...) S.A. sporządziła wyliczenie wartości zobowiązania pozwanego na kwotę 2179,09 zł (dowód: wyliczenie wartości zobowiązania dłużnika k. 30 - 31).

P. A. na poczet spłaty zaciągniętej pożyczki uiścił łącznie kwotę 1951,71 zł (bezsporne).

Sąd zważył, co następuje:

Zgodnie z treścią art. 339 § 1 kpc jeżeli pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę albo mimo stawiania się nie bierze udziału w rozprawie, sąd wyda wyrok zaoczny. W tym wypadku przyjmuje się za prawdziwe twierdzenia powoda o okolicznościach faktycznych przytoczonych w pozwie lub w pismach procesowych doręczonych pozwanemu przed rozprawę, chyba że budzą one uzasadnione wątpliwości albo zostały przytoczone w celu obejścia prawa (art. 339§2 kpc).

W sprawie niniejszej pozwany P. A. nie zajął merytorycznego stanowiska co do żądania pozwu. Zważywszy na treść wyżej przywołanego przepisu przyjąć zatem należało, że zachodzą podstawy do wydania wyroku zaocznego. Jednak, jako że okoliczności faktyczne przytoczone przez powódkę w pozwie wzbudziły wątpliwości Sądu, żądanie w kształcie przez nią zgłoszonym nie mogło zostać uwzględnione.

Podstawę faktyczną pozwu w sprawie niniejszej stanowiła umowa pożyczki z dnia 3 stycznia 2012 roku zawarta przez strony. Samo zawarcie umowy przez strony uznać należało za niewątpliwie. Potwierdza to bowiem umowa pożyczki załączona do pozwu (kopia poświadczona za zgodność z oryginałem przez reprezentującego powódkę pełnomocnika fachowego).

Wątpliwości Sądu wzbudziły już jednak zapisy tejże umowy. Wątpliwości te dotyczyły zgodności tychże zapisów z przepisami ustawy, a w konsekwencji zakresu odpowiedzialności pozwanej wobec powódki.

Podkreślić w tym miejscu należy, że pożyczka stanowi umowę stypizowaną w kodeksie cywilnym. Jej istotę stanowi przeniesienie przez pożyczkodawcę na pożyczkobiorcę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, za jednoczesnym zobowiązaniem się pożyczkobiorcy do zwrotu pożyczkodawcy tej samej ilości pieniędzy albo tej samej ilości rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości (art. 720 § 1 kc).

Należy wskazać, iż pożyczki udzielane przez powódkę podlegają reżimowi prawnemu ustawy z dnia o kredycie konsumenckim (w brzmieniu sprzed nowelizacji), gdyż zgodnie z art. 3 ust. 2 pkt 1 tej ustawy za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. Przy czym przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255.550 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi.

Ustawa o kredycie konsumencki w art. 30 wskazuje szczegółowo co powinna określać umowa o kredyt konsumencki. W szczególności poza zupełnie podstawowymi informacjami dotyczącymi essentialia negotii umowy, w umowie winny znaleźć się postanowienia dotyczące m.in. kwota odsetek należnych w stosunku dziennym (pkt 15).

W ocenie Sądu umowę pożyczki zawarta przez strony postępowania uznać należało za ważną w odniesieniu do kwoty pożyczonego kapitału wraz z odsetkami umownymi z tytułu opóźnienia, których wysokość wynika jednoznacznie z treści umowy załączonej do pozwu i których wysokość pozostaje jednocześnie w zgodzie z art. 359 § 2 kc oraz opłatą przygotowawczą w kwocie 200,00 zł.

W zaistniałym stanie rzeczy rozważyć jeszcze pozostało zasadność żądania pozwu w zakresie pozostałych jego składowych tj. opłaty za obsługę pożyczki w domu ;

Uprawnienie do badania zasadności żądań pozwu w tym zakresie (a jednocześnie uprawnienie do badania ważności postanowień umownych pożyczki) daje Sądowi przepis art. 58 § kc. Jego celem jest zapobieganie powstawaniu stosunków prawnych o treści niezgodnej z obowiązującymi przepisami prawa lub zasadami współzycia społecznego. Adresatem norm prawnych przewidujących bezwzględną nieważność czynności prawnej są w pierwszym rzędzie organy stosujące prawo (sądy oraz organy władzy publicznej), dlatego sąd obowiązany jest wziąć pod uwagę bezwzględną nieważność czynności prawnej z urzędu nawet jeśli żadna ze stron postępowania nie powołuje się na nieważność czynności prawnej (w wyr. z dnia 19.12.1984r., III CRN 183/84, L., SN trafnie zwrócił uwagę, że: "W sprawie, w której wyłania się kwestia nieważności bezwzględnej umowy (art. 58 kc), sąd kwestię tę bierze z urzędu pod rozwagę jako przesłankę swego rozstrzygnięcia").

Z kolei zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem (osoba fizyczna dokonująca czynności prawnej niezwiązanej bezpośrednio z jej działalnością gospodarczą lub zawodową – art. 22¹ kc) nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Postanowienie umowy może zatem zostać uznane za niedozwolone po łącznym spełnieniu wskazanych wyżej przesłanek.

Przy czym „rażące naruszenie interesów konsumenta” w rozumieniu powyższego przepisu oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym, natomiast „działanie wbrew dobrym obyczajom” w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego wyraża się w tworzeniu przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową tego stosunku.

W niniejszej sprawie strona powodowa jest przedsiębiorcą zajmującym się prowadzeniem działalności gospodarczej w zakresie udzielania pożyczek krótkoterminowych i przy zawieraniu umów posługuje się wzorcami umownymi. Zawarta pomiędzy stronami umowa pożyczki nie była natomiast związana z działalnością zawodową, ani gospodarczą pozwaną. Dlatego też należało ustalić, czy postanowienia umowy zawartej z pozwaną były w całości dla ich stron wiążące. Sąd bowiem może, a nawet powinien dokonywać oceny postanowień zawartych umów, a także postanowień samych wzorców umów, co do ich zgodności z prawem.

Przy czym na przeszkodzie powyższemu nie stoi okoliczność zawarcia przez strony Aneksów do umowy „głównej”, albowiem nie sankcjonuje on pierwotnie nieważnych postanowień umowy.

Z kolei stosownie do treści przepisu art. 5 pkt 6 KredytKonsU, całkowity koszt pożyczki oznacza wszelkie koszty, które konsument jest zobowiązany ponieść w związku z umową pożyczki, w szczególności:

a) odsetki, opłaty, prowizje, podatki i marże jeżeli są znane pożyczkodawcy oraz

b) koszty usług dodatkowych w przypadku gdy ich poniesienie jest niezbędne do uzyskania pożyczki - z wyjątkiem kosztów opłat notarialnych ponoszonych przez konsumenta.

Powołana definicja całkowitego kosztu pożyczki oznacza dla konsumenta - który decyduje się na skorzystanie z opcji obsługi pożyczki w domu i w konsekwencji czego zobowiązany jest ponieść dodatkowe koszty takiej umowy, tj. koszt obsługi pożyczki w domu oraz dodatkowej opłaty przygotowawczej - **że całkowity koszt pożyczki zawiera także i te dodatkowe koszty związane z obsługą w domu. Tylko ich uwzględnienie w całkowym koszcie pożyczki faktycznie pozwala na ustalenie jakie koszty związane z umową pożyczki rzeczywiście musi ponieść konsument (vide: uzasadnienie Sądu Okręgowego w Warszawie do wyroku z dnia 26 listopada 2015 roku w sprawie sygn. Akt XVII AmA 106/14 – z odwołania (...) SA w B. od decyzji Prezesa UOKiK - publ w systemie L.)** .

W ocenie Sądu powyższy argument powoływany w uzasadnieniu Sądu Okręgowego w Warszawie jednoznacznie stwierdza, iż koszt pożyczki to również opłaty „fakultatywne” na jakie decyduje się konsument zawierając umowę;

Brak jest w umowie pożyczki definicji dodatkowej opłaty przygotowawczej, nie wiadomo zatem na jakiej podstawie jest pobierana; jej wysokość jest tożsama z opłatą przygotowawczą, zatem, gdyby uznać ją za koszt związany z udzieleniem pożyczki, to wówczas łącznie opłata przygotowawcza sięgałaby 60 % kapitału - co uznać należy za koszt zbyt wysoki. Argumenty podane poniżej a dotyczące kosztów obsługi pożyczki w domu są aktualne również w odniesieniu do dodatkowej opłaty przygotowawczej jako mające na celu obejście przepisów o odsetkach maksymalnych;

Zgodnie z umową opcja obsługi pożyczki w domu jest to umowna metoda obsługi pożyczki w domu pożyczkobiorcy, polegająca na spłacie rat pożyczki poprzez odbiór przez przedstawiciela pożyczkodawcy spłacanych przez pożyczkobiorcę rat pożyczki w miejscu zamieszkania pożyczkobiorcy. Opłata za obsługę pożyczki w domu jest to wynagrodzenie pobierane przez pożyczkobiorcę w przypadku wyboru przez pożyczkobiorcę obsługi pożyczki w domu oraz jej wykonania. Opłata za obsługę pożyczki w domu jest zawsze naliczana jako procent wpłacanej kwoty przez pożyczkobiorcę; - w tym miejscu wskazać należy, iż w Prezes UOKiK w decyzji w dnia 20 kwietnia 2015 roku (RWA -61-5/13/AŻ) uznał, iż taka praktyka stanowi naruszenie interesów konsumentów i nakazał pożyczkodawcy wprowadzenie opłaty za obsługę pożyczki w domu w wysokości stałej – zryczałtowanej określonej w tabeli opłat, naliczanej za każde zdarzenie, tj za każdą zakontraktowaną wizytę w domu klienta. Wprawdzie decyzja powyższa dotyczyła innego podmiotu zajmującego się udzielaniem pożyczek konsumentom , lecz stanowisko Prezesa UOKiK odnośnie tej kwestii należy również odnieść do powoda, bowiem w sposób identyczny (nieprawidłowy) nalicza wysokość opłaty – uzależniając ją od kwoty pożyczki;

W tym miejscu podkreślić należy, że (...) S.A. w restrukturyzacji z siedzibą w B. nie udowodniła wykonania tej usługi, a więc, że faktycznie w domu pozwanego były od niego pobierane jakiegokolwiek raty. Już tylko z tego tytułu żądanie zwrotu tej kwoty jest nieuzasadnione.

Niezależnie jednak od powyższego Sąd ocenił postanowienia umowne zobowiązujące pozwanego do zapłaty wskazanej powyżej kwoty jako abuzywne - naruszające dobre obyczaje i interes konsumenta poprzez obciążanie go opłatami ponad 1/2 wysokości kwoty do wypłaty z tytułu pożyczki – kwota pożyczki 2000,00 zł (dla porównania opłata 1310,60 zł). Te postanowienia umowne godzą więc w równowagę kontraktową tego stosunku. Wysokość tej opłaty jest bowiem niezależna od ilości wizyt w domu pożyczkobiorcy, a opłata ta jest pobierana nawet wtedy, gdy wizyt tych nie ma, gdyż pożyczkobiorca nie spłaca rat pożyczki. Powyższe na podejrzenie, iż w/w postanowienia umowne dotyczące obciążenia pozwanej tak wysokimi opłatami za obsługę pożyczek w domu niezależnie od ilości wizyt w domu mają na celu obejście przepisów o odsetkach maksymalnych i mają stanowić dodatkowe (oprócz odsetek) obciążenie fiskalne pożyczkobiorcy pobierane przez pożyczkodawcę.

Mając na uwadze wszystko powyższe Sąd uznał roszczenia pozwu w zakresie opłaty za obsługę pożyczki w domu za niezasadne w odniesieniu do zawartej umowy, gdyż postanowienia umowy zobowiązującej pozwaną do zapłaty w/w kwoty są abuzywne i nie są dla niej wiążące (art. 385¹ § 1 kc).

Jak chodzi o wyliczenie zaległości odsetkowej, to i tu Sąd uznał, iż postawa powoda polegająca na bezczynności przez okres 3 lat – pomimo iż zachodziły przesłanki do wypowiedzenia umowy pożyczki – stanowi również nadużycie uprzywilejowanej ekonomicznie pozycji powoda w stosunku do pozwanego – konsumenta; wskazać należy bowiem na postanowienia umowy pożyczki z dnia 3 stycznia 2012 roku, gdzie wskazano, że w przypadku gdy pożyczkobiorca opóźnia się ze spłatą kwoty również dwóm pełnym ratom pożyczki pożyczkodawca może wezwać do zapłaty w terminie 7 dni od doręczenia wezwania zaległych rat pod rygorem wypowiedzenia umowy, a w przypadku braku zapłaty może wypowiedzieć umowę z zachowaniem 30 dniowego okresu wypowiedzenia; Zatem, skoro pozwany po zawarciu aneksu nie wpłacił żadnej kwoty – to (vide : historia spłat klienta k. 26-28), to wezwanie do zapłaty powinno być wystosowane po tym dniu, zaś skutek wypowiedzenia umowy powinien być nastąpić najpóźniej 15 maja 2015 roku (biorąc pod uwagę średni czas obrotu korespondencji oraz 30 – dniowy termin wypowiedzenia); Sąd zatem przyjął, iż odsetki ustawowe powinny być liczone od dnia 30 maja 2015 roku od kwoty zadłużenia do dnia poprzedzającego wniesienia powództwa; ich wysokość to 82,55 złotych ;

Zatem do wyliczenia rzeczywistego zadłużenia pozwanego względem powódki należało przyjąć kwotę kapitału i odsetek naliczonych na dzień zawarcia umowy pożyczki oraz opłatę przygotowawczą – łącznie 2421,90 zł. W/w na poczet tej umowy pozwany wpłacił kwotę 1951,71zł, a więc do zapłaty ostatecznie pozostało 470,19 zł oraz skapitalizowane odsetki ustawowe za opóźnienie w wysokości 82,55 zł;

Żądanie pozwu należało więc uwzględnić w zakresie w/w kwoty wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 3 listopada 2017 roku (data wniesienia powództwa) roku do dnia zapłaty, oddalając je w pozostałym zakresie jako bezzasadne (pkt I i II wyroku). Przy czym orzeczenie o odsetkach uzasadnia przepis art. 481 § 1 kc. Stanowi on bowiem, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. W przedmiotowej sprawie strona powodowa domagała się odsetek ustawowych od dnia wytoczenia powództwa i od tej daty zostały one zasądzone.

Z kolei o kosztach procesu Sąd orzekł stosownie do treści art. 100 kpc w zw. z § 2 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz. 1804 ze zm.), dokonując ich stosunkowego rozdzielenia. W przedmiotowej sprawie strona powodowa poniosła koszty w łącznej kwocie 1017,00 zł (opłata od pozwu - 100,00 zł oraz wynagrodzenie pełnomocnika wraz z opłatą skarbową – 917,00 zł) i wygrała sprawę w 25,36%. Dlatego Sąd orzekł, że pozwany jest zobowiązany zwrócić powódce kwotę 257,91zł – pkt III wyroku.

Orzeczenie o rygorze natychmiastowej wykonalności uzasadnia z kolei przepis art. 333 § 1 pkt 3 kpc, który nakazuje, w przypadku wydania wyroku zaocznego, nadać orzeczeniu rygor natychmiastowej wykonalności (pkt IV wyroku).

SSR Agnieszka Kluczyńska